

АНТИЧНІСТЬ

колиска європейської

культури

Концепція античності

Термін "античності" походить від латинського слова *antiquus* – стародавній. Він відомий як особливий період стародавньої Греції та Риму, а також земель і народів, які були під їх впливом культурних.

Хронологічний період, а також будь-які інші культурно-історичні явища, неможливо точно визначити, але вони значною мірою збігаються з часом існування прадавніх держав: XI-IX ст. до Н. е., під час формування стародавніх суспільства в Греції і до V ст. Н. е. – смерті Римської імперії під ударами варварів.

Архітектура

Давньогрецька архітектура

Провідними архітектурними спорудами класичної Греції були храми, театри, громадські будівлі. Але головною архітектурною спорудою є храм. Найвідоміші зразки, що збереглися до нашого часу в афінському Акрополі - храми Парфенон і Ерехтейон.

Стилі в давньогрецькій архітектурі змінювалися послідовно:

- доричний,
- іонічний
- коринфський.

Відмінною особливістю цих стилів є форма колон – неодмінного атрибута давньогрецьких споруд.

Архітектура

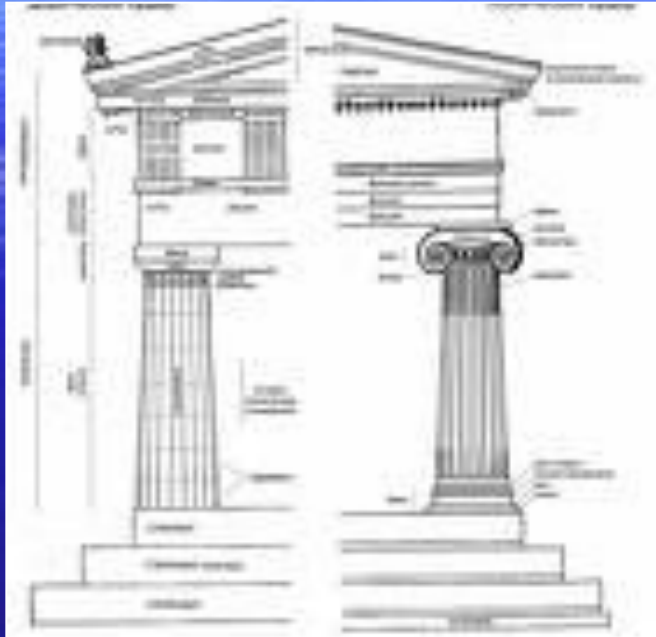
Архітектура Стародавнього Риму

Рим та інші міста імперії прикрашалися чудовими будівлями - храмами, палацами, театрами, амфітеатрами, цирками. Амфітеатри і цирки, в яких труїли тварин, влаштовували бої гладіаторів і публічні страти, - особливість культурного життя Риму.

Площі Риму та інших міст прикрашалися тріумфальними арками в честь військових перемог, статуями імператорів і видатних громадських людей держави.

У багатьох містах зводилися будинки в 3 - 6 поверхів.

Архітектура

Скульптура

Давньогрецька скульптура

Грецька скульптура спочатку поступалася скульптурі древнього Сходу. Але з V ст. до н.е. досягла небувалого розквіту. В ній передається не тільки фігура і обличчя, але і рух, і навіть почуття зображуваних людей.

Особливою популярністю і славою користувалися скульптори: Мирон, Поліклет, Фідій, Пракситель, Скопас, Лисипп.

Скульптура Стародавнього Риму

У період імперії особливу увагу набула портретна скульптура, характерною особливістю якої був винятковий реалізм у передачі рис зображуваного особи. Багато творів скульптури представляли чудово виконані копії грецьких і елліністичних творів мистецтва.

Скульптура

Імператор Август

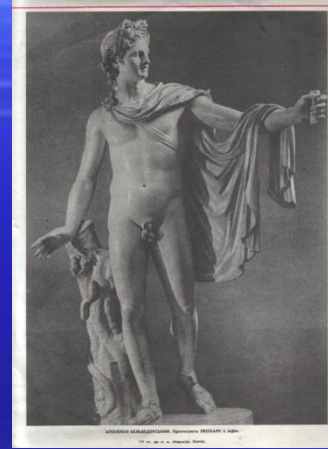

Медуза Ронданіні,
бл. I в. н. е

Венера Арлезіанска,
гіметтський мармур

Скульптура

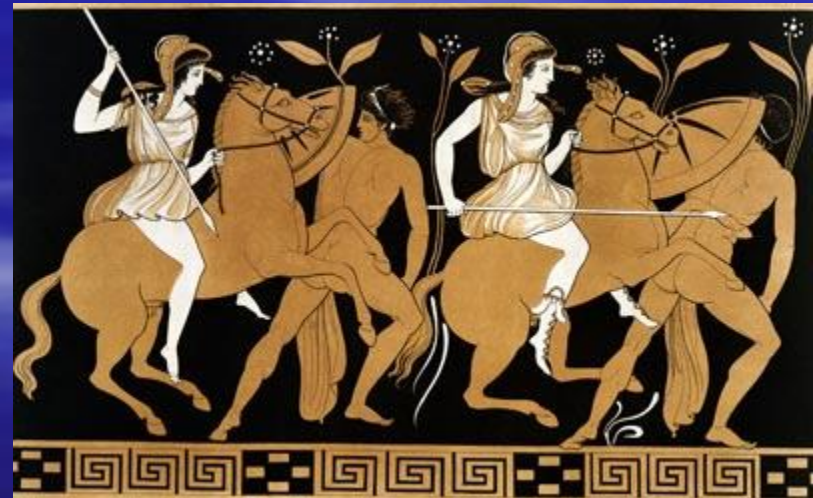

Живопис

Давньогрецький живопис

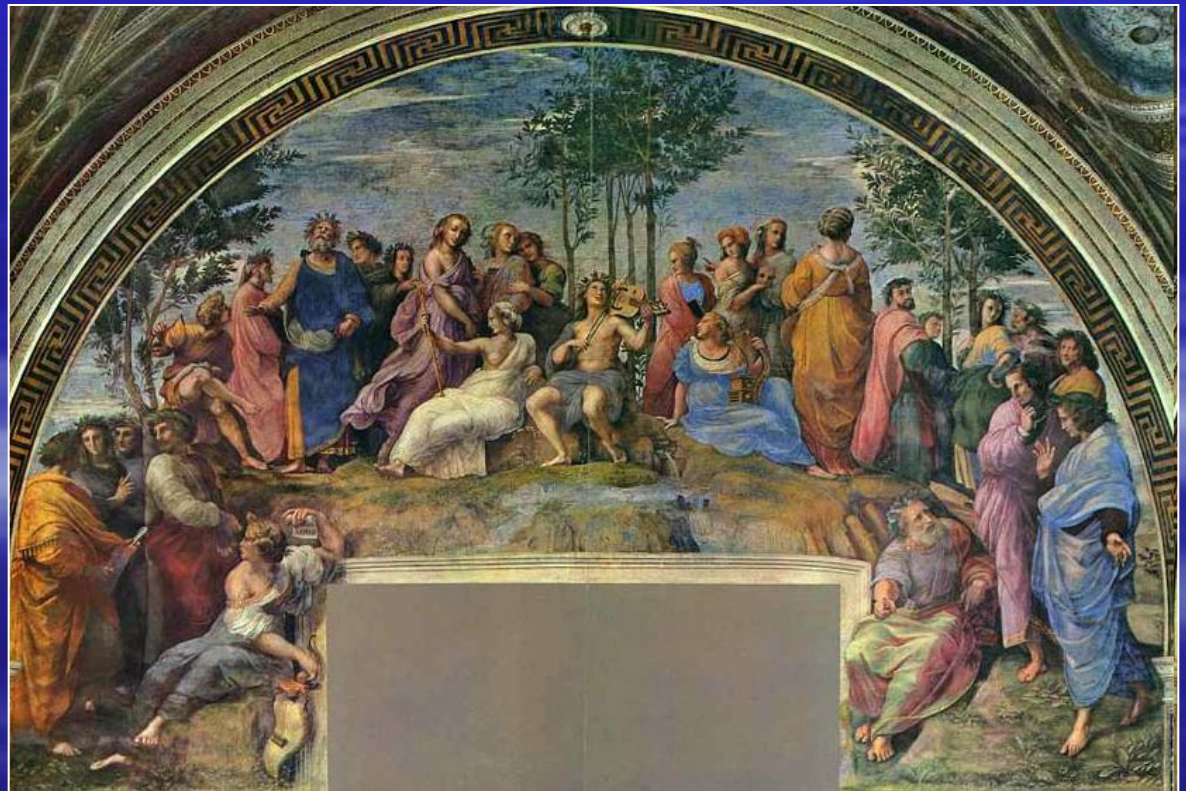
Живопис була широко поширена в древній Греції у вигляді фресок і мозаїк, якими прикрашають храми й будівлі, але вони майже не збереглися до нашого часу. До зразків збереглася живопису відносяться знамениті грецькі чернофигурные і краснофигурные вази.

ЖИВОПИС

Живопис Стародавнього Риму

Палаці і громадські будівлі прикрашалися настінними розписами і картинами, головним сюжетом яких були епізоди грецької і римської міфології, а також зображення води і зелені.

Військові обладунки

Мореплавание

Освіта

**Вчитель та троє *discipuli*.
Давньоримський рельєф з Ноймагену,
Німеччина**

У V ст. до н. е. з'явилися елементарні («елементарний» в перекладі з латині — основний) школи, де навчалися головним чином діти вільних. Заможні батьки надавали перевагу домашньому навчанню. У II ст. до н. е. виникли граматичні та риторські школи. Тоді ж і зародився прообраз сучасної освіти: діти проходили три стадії освіти – початкову, середню і вищу. Риторські школи були своєрідними вищими учбовими закладами (ораторське мистецтво, правознавство, філософія, поезія).

Олімпійські ігри у Стародавній Греції

Тут більше двох з половиною тисяч років тому були проведені перші Олімпійські ігри - свято миру, мужності та краси.

Чоловічий одяг

Одяг греків була драпірованої, в основному вовняний. Крім вовни греки виробляли льняні тканини, а бавовняні й шовку привозили з країн Сходу. Одяг був яскравою і різнобарвною, особливо у молодих людей - пурпурової, червоною, зеленою і синьою. Жовтого кольору чоловіки не визнавали, він вважався пристойним тільки для жінок. Але білий колір вважався найкрасивішим і ошатним. Білі одягу обробляли яскравою кольоровою облямівкою.

Гіматій

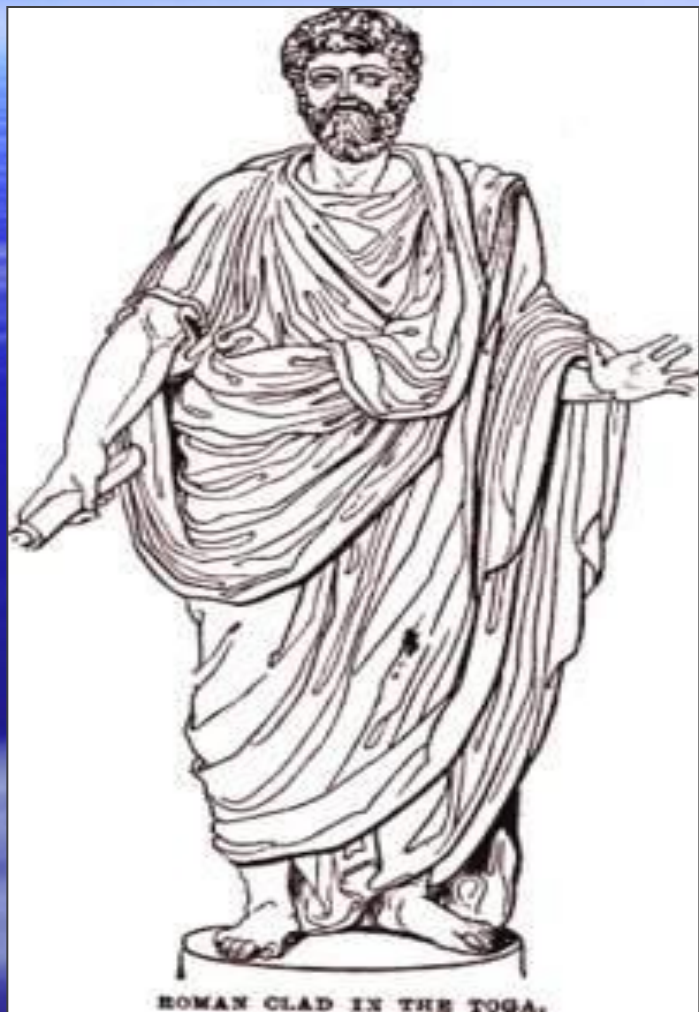

Хламіда

Хітон

Чоловічий одяг

Характерним одягом для римських чоловіків була тога, яку могли носити тільки громадяни Риму

Жіночий одяг

Жіночий костюм того часу треба було не так кроїти, скільки драпірувати на собі. Як і чоловічий, жіночий одяг поділялася на дві основні частини - легке спіднє і більш щільне верхнє вбрання - пеплоса. Нижній ХИТОН робився набагато довше чоловічого. Це довге вільне вбрання, підхоплене поясом, який заміжні жінки носили під грудьми, а дівчата - на талії або на стегнах. Зазвичай хітон скріплювався на правому плечі пряжкою або перехрещувався на грудях і збував облямівкою

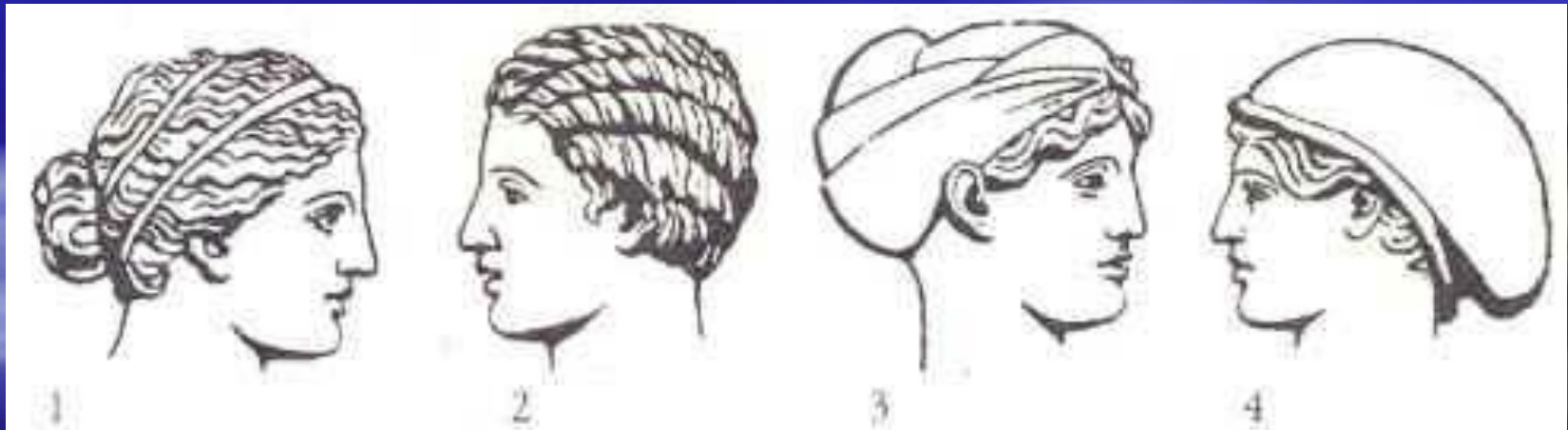
Взуття

На ноги одягали сандалі, прикріплювалися ременями, але існували й інші види взуття на зразок чобіт, напівчобіт, башмаків різного кольору - білі, чорні або червоні, часто дуже ошатні, якщо йшли в гості. Саме взуття було тією частиною одягу, в якій ухитрявся своєю фантазією франти. Робили взуття зазвичай зі шкіри, але іноді і з повсті. Деякі прикрашали взуття золотом або сріблом.

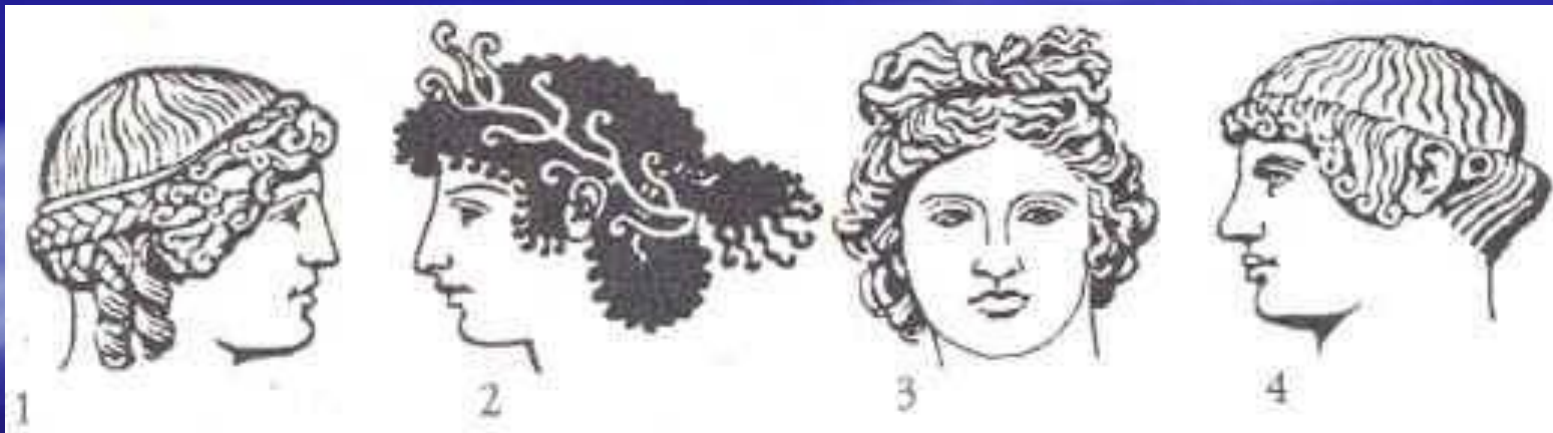
Жіночі зачіски

У жінок були довгі густі волосся. Волосся завивалося, скріплювалися шпильками пов'язками, вкладалися різними фігурами і локонами.

Чоловічі зачіски

Волосся були густими і пишними. Стригли їх так, щоб вони падали на шию, не доходячи до плечей. Чоловіки, як і жінки, фарбували волосся - або щоб зробити їх білявими, або щоб приховати сивину.

Античний – “давній”

VIII ст. до н.е. – V ст. н.е.

Давньогрецька література

+

Давньоримська література

Сім чудес світу

СІМ ЧУДЕС СВІТУ

Етапи давньогрецької літератури

- Архаїчний
- Класичний
- Елініський
- Римський

I період

- Міфологія:

Троянський цикл,

Фіванський цикл

Цикл міфів про аргонавтів

Міф –
“слово”

Розповіді, які відображають
уявлення давніх людей
про виникнення світу,
тварин, рослин, людей

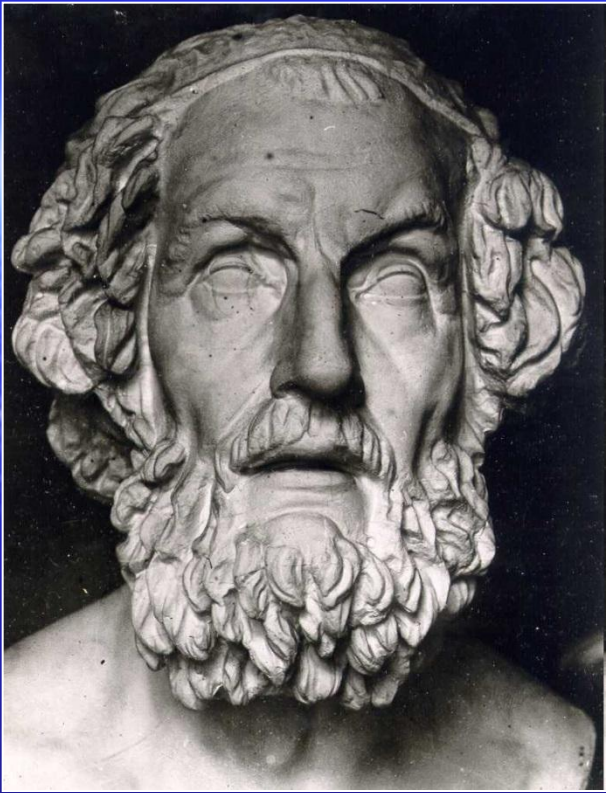
Головні герої

Боги

Люди

Герої

Фантастичні істоти

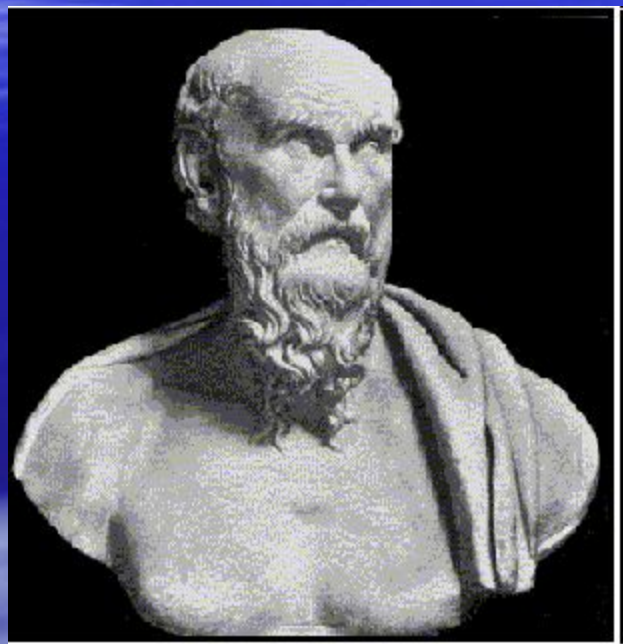
Гомер

На основі Троянського циклу
створив поеми “Іліада” і
“Одіссея”

В Київській Русі читали Гомера
В XVII – XVIII ст. почали вивчати в
закладах духовного типу
Перший переклад на українську мову
“Іліади” зробив Олександр Навроцький
Над перекладом працювали
І. Франко, Леся Українка
Роботи залишилися незавершеними

Дидактичний епос (повчальний)

Виник на межі архаїчного і класичного періодів

Гесіод

“ТЕОГОНІЯ” –
про походження богів
“ТРУДИ І ДНІ” –
практичні поради
до господарства і
землеробства,
астрологічний календар

“Жодна робота не чинить ганьби,
тільки неробство ганебне”

II період (VIII ст. до н.е.)

У суспільстві відбувається
соціальне розшарування
населення

Виникають міста-поліси

Лірика

Лірика невіддільна від музики
(ліра – лірика, муза – музика,
лірика пісенна – мелос – мелодія)

Весільні пісні – епіталами

Похоронні – френи

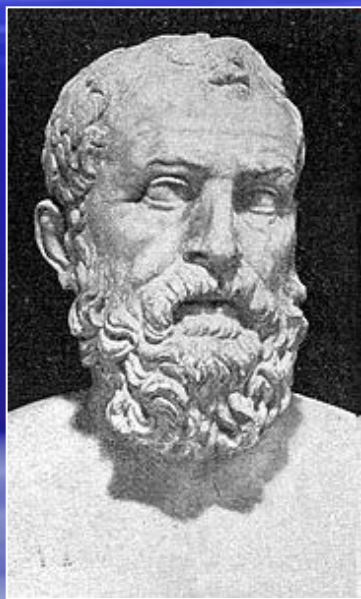
Надгробні – епітафії

Хвалебні – гімни

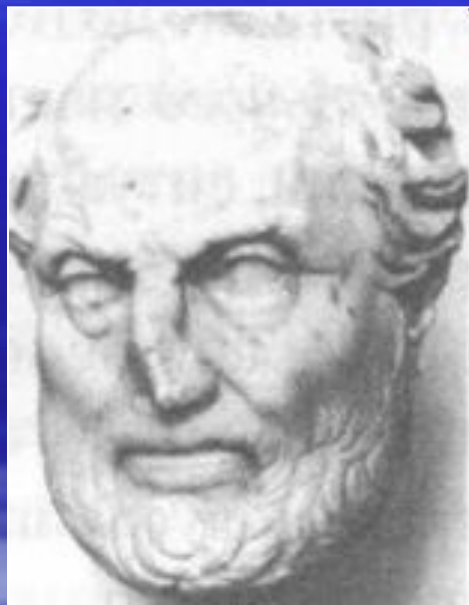
Військові - ембатерії

Декламаторська лірика

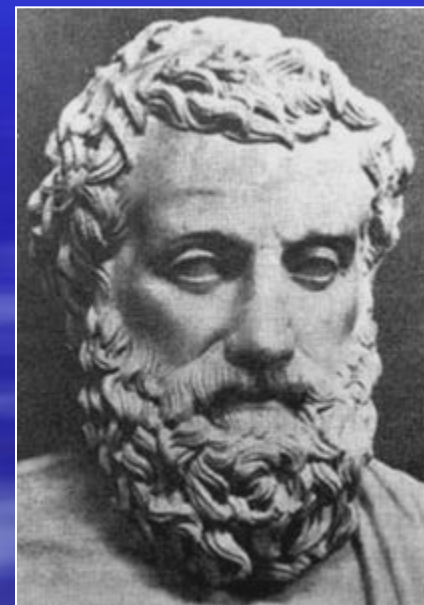
- Патріотична тематика

Солон

Тіртеї

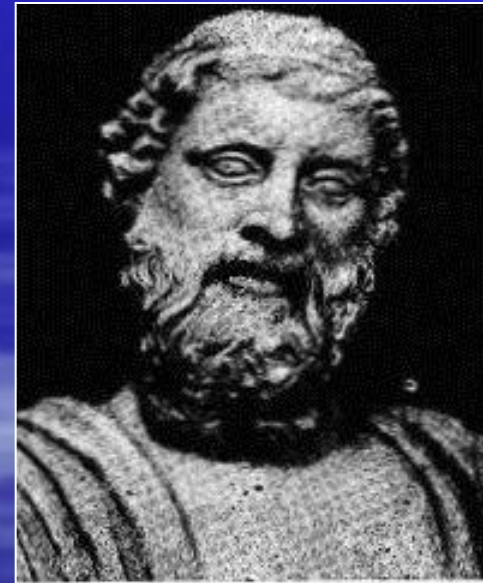
Архілох

Пісенна лірика

Інтимна, любовна, пісні на замовлення

Сапфо

Анакреонт

Античний театр

Один з найчудовіших явищ стародавньої грецької культури – театр. Він був створений на основі народних пісень і танців під час свята на честь Бога Діоніса. Обрядових пісень, які співали, відомий в Коза шкури, трагедії (tragos кози, Ode пісня); з пустотливих і веселих пісень народилась комедія.

Театральні вистави вважалися школою освіти і держава приділяла їм багато уваги. Вистави йшли кілька разів на рік по великих святах і тривали протягом декількох днів поспіль. Ставилось 3 трагедії і 2 комедії. У період розквіту грецької культури (VI-V ст. Н. Е.) в Афінах жили і творили найвидатніші грецькі трагічні поети, класики не лише грецької, а й світової літератури.

Античний театр

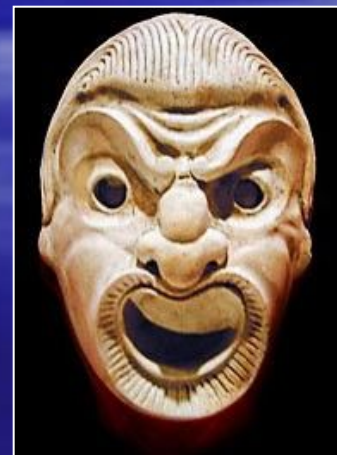

Театр – місце для ВИДОВИЩ

Гроші на квитки виділяла держава
Спектакль – політичний акт
Відсутність на спектаклі –
з поважної причини

Есхіл – батько трагедії

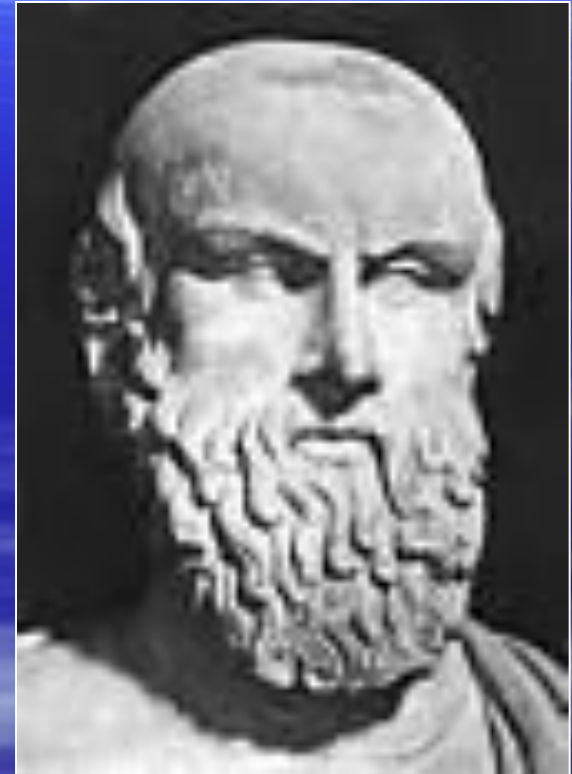
- Написав коло 90 пєс
- До нас дійшли – 7

“Перси”

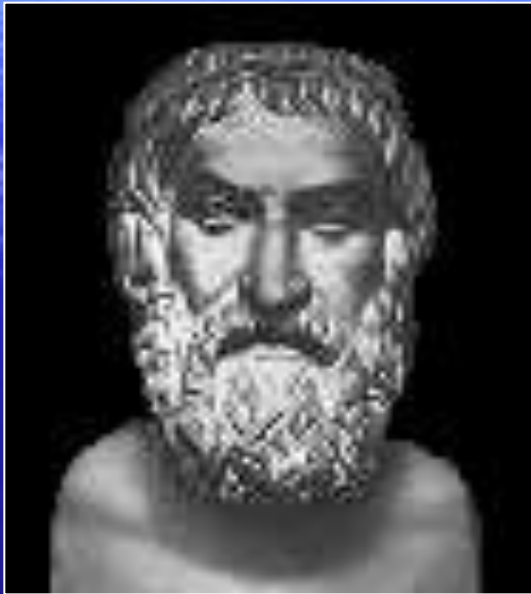
“Прометей закутий”

“Семеро проти Фів”

Трилогія “Ористея”

Софокл – учень Есхіла

“Антигона”

“Едіп-цар”

“Філоктет”

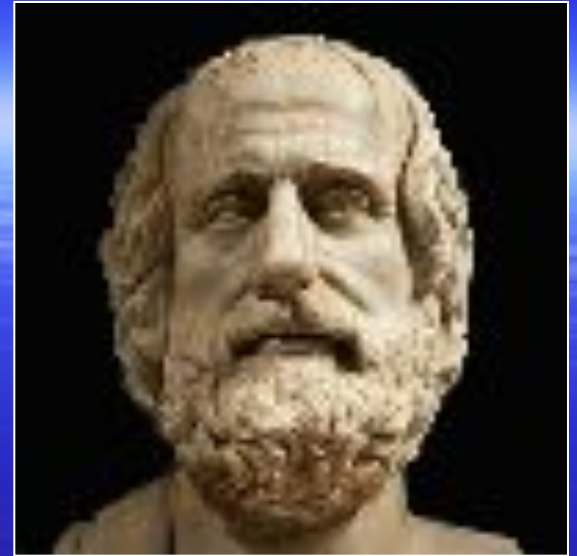
“Електра”

Прожив більше 90 років
Головна тема - патріотизм
Пишався тим, що Афіни
об'єднали греків
Герой – ідеал людини
Перед смертю написав
драму “Едіп у колонії”
про своє життя:
підсумок, програма,
ідея, клятва

Написав – 120 пєс
Дійшло -7

Евріпід

Представник епохи занепаду
моралі, віри в богів
Його не приваблювали
офіційні посади
Вважають першим екологом

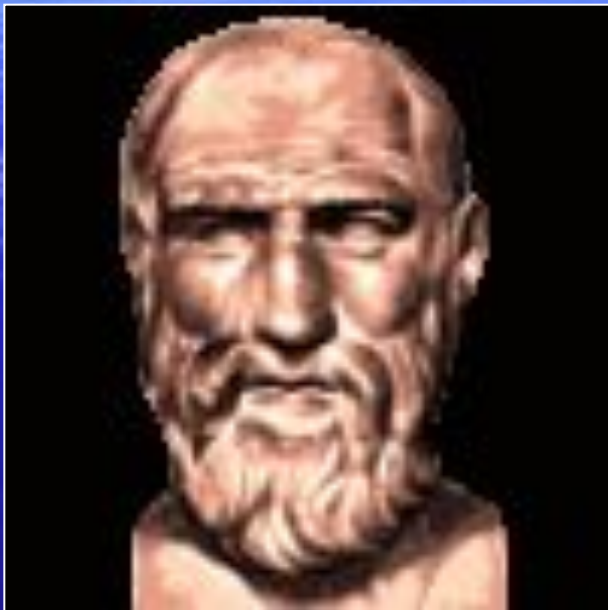

Написав - 90
Дійшло -18

“Медея”
“Іполіт”
“Ефігенія Вавліді”

Людей показував такими, як вони є,
зображував негативні сторони життя громадян

Арістофан –батько комедії

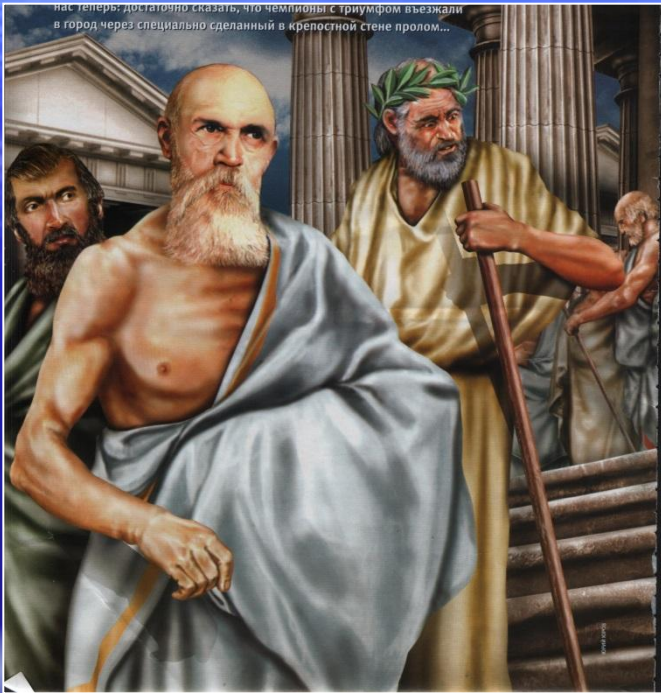

Комедії присвячені
актуальним проблемам
Не звертався до міфології
Показував занепад
афінської демократії,
яка перетворилася у демагогію

Написав – 40
Дійшло - 11

“Жаби”
“Лісістрата”
“Мир”
“Хмари”
“Ахарняни”

Геродот – батько історії

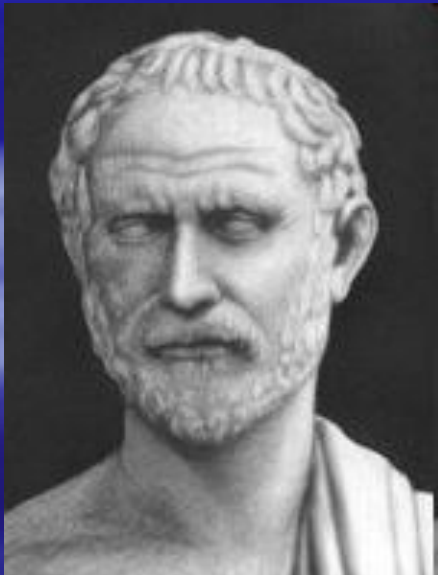

Найбільший твір – "Історія" –
дослідження про греко-перську війну

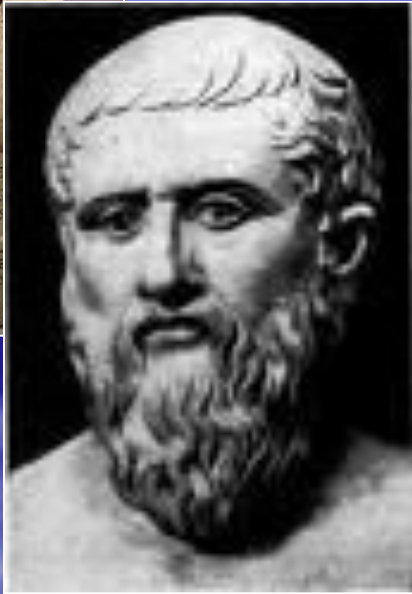
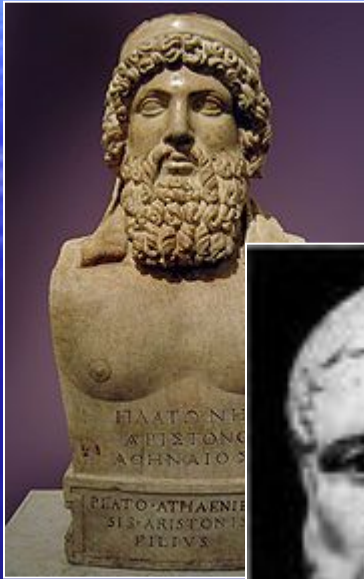
Ораторське мистецтво

Засіб політичної боротьби
Використовують суди
Оратори - адвокати

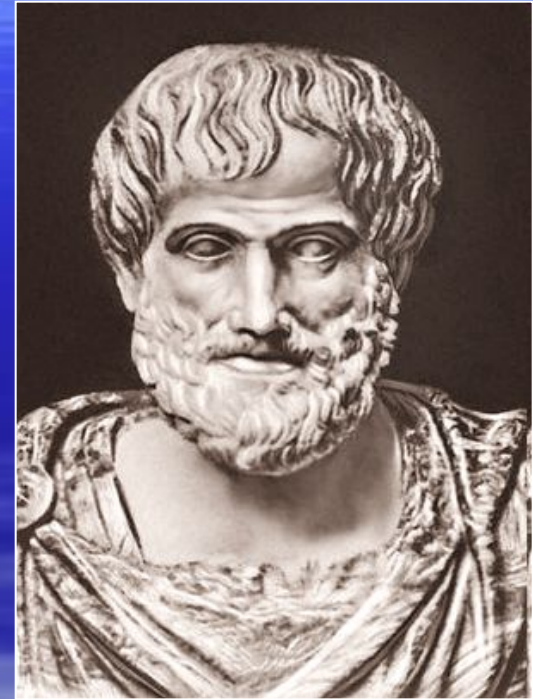

Демосфен “Філіпіки”
Твори проти Філіпа –
батька Олександра Македонського

Античні філософи

Платон
“Діалоги”

Арістотель
“Поетика”
“Риторика”

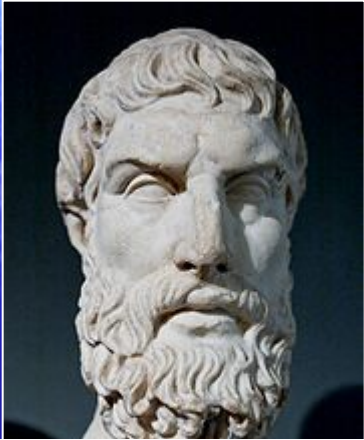
III період (IV ст. до н.е.)

Період війн
Олександра Македонського

Поліси увійшли в державу
У склад Греції входить Еллада
Письменники відходять від літературного життя
і займаються політикою
У Александрії створюється найбільша бібліотека

Філософські школи

ЕПІКУР

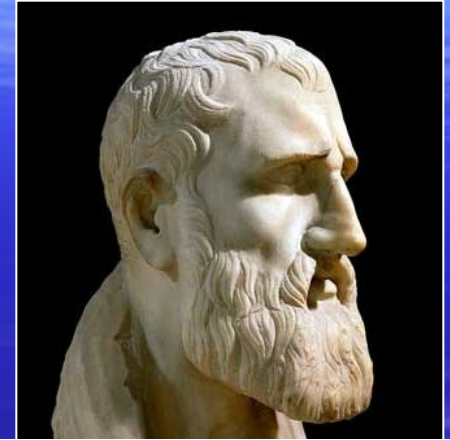
Великий атеїст і
матеріаліст

Доводив, що матерія
складається з атомів
Вважав, що від життя
треба брати все
Ним захоплювався
Сковорода

ДІОГЕН

Вважав, що
суспільство
не може диктувати
людині норми
поведінки
Жив у діжці,
щоб довести,
що треба обмежувати
себе у всьому

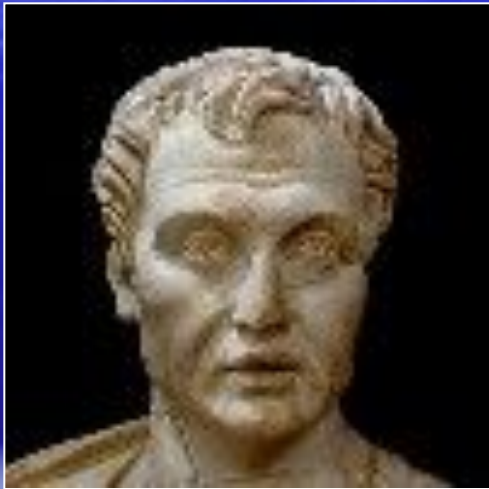

ЗЕНОН

Боровся проти
Епікура, за апатію,
самогубство,
смерть,
відсутність бажань

Провідні жанри

Любовна лірика і комедії

Менандр – комедіограф
Написав коло 100 пєс
До нас дійшли – уривки із 11

“Полюбовний суд”
Відрізана коса”

IV період

- Греція попадає під владу Риму і стає на 6 століть її провінцією
- Процвітає сатира і історіографія
- Виникає новий жанр – роман (римський)

Плутарх

Грецький романіст,
автор “Порівняльних
життєписів”

про видатних людей
Порівнював полководців
Еллади з політичними
діячами Риму
Його послідовниками
були Сковорода і Франко

Лукіан

Сірієць

Знав грецьку мову

Перший літературний

дисидент

Улюблений жанр –

діалоги

Висміював людські

вади богів

Улюблений письменник

Сковороди

Значення античної культури

Античне мистецтво – унікальне явище, що зробило величезний вплив на розвиток всієї європейської цивілізації.

Досягнення Давньогрецького мистецтва частково стали основою естетичних поглядів наступних епох. Латинську культуру з її розвиненими уявленнями з приводу доцільності речей і дій, правосуддя в суспільстві змогла доповнити грецьку культуру.

Синтез цих двох культур і створив унікальну античну культуру, яка стала основою європейської культури.